

*І. Д. П'ятничук,
аспірант, Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, м. Івано-
Франківськ*

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ

У статті досліджено питання організації управлінського обліку витрат в умовах застосування інформаційних систем системи бюджетування. Проведено аналіз ринку програмних продуктів. Виявлено переваги та недоліки сучасних автоматизованих інформаційних систем. Визначено основні завдання організації управлінського обліку витрат у системі бюджетування, які вирішуються за допомогою програмного забезпечення.

The article examines the question of managerial cost accounting in the application of information systems budgeting. The analysis of the domestic market for software products. Detected advantages and disadvantages of modern automated information systems. Determined the main task of management accounting costs in budgeting, which are solved using the software.

Ключові слова: *управлінський облік, витрати, організація, програмне забезпечення, бюджетування, автоматизовані інформаційні системи.*

Keywords: *managerial accounting, costs, organization, software, budgeting, automated information systems.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Залежність конкурентоспроможності суб'єктів господарювання від зовнішніх ринкових процесів викликає потребу у поглибленні інформативності управлінської звітності, яка складається як структурними підрозділами, так і в межах підприємства в цілому. Зазначене потребує удосконалення організації управлінського обліку в частині формування такої аналітичної інформації, яка є необхідною для оптимізованого управління витратами підприємств в умовах застосування програмного забезпечення системи бюджетування.

Рівень аналітичності визначається в залежності від поставлених цілей управління, галузевої специфіки функціонування підприємств та визначених бюджетних показників, що сприятимуть формуванню достатньо інформаційного середовища, в розрізі центрів відповідальності, статей калькуляції та видів продукції.

Здійснення виробничої діяльності підприємств нафтопереробної галузі в ринкових умовах потребує організації системи бюджетування з дотриманням принципу системності, реалізація якого можлива за умови організації управлінського обліку.

Водночас слід зазначити, що існує пряма залежність між ефективністю організації управлінського обліку витрат та рівнем використання на підприємстві автоматизованих інформаційних систем.

Тому з метою підвищення дієвості системи управління витратами нафтопереробних підприємств необхідним є використання сучасних інформаційних систем обліку із урахуванням організаційно-технологічних особливостей досліджуваних підприємств. Це допоможе управлінцям здійснювати оперативний контроль за дотриманням бюджетних показників, своєчасно виявляти та аналізувати відхилення і відповідно до цього коригувати бюджети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці комп'ютеризації обліку присвячені окремі праці Бутинця Ф.Ф., Гільде Е.К., Завгороднього В.П., Івахненкова С.В., Ільїної О.П., Ісакова В.І., Кужельного М.В., Кузьмінського Ю.А., Нападовської Л.В., Палія В.Ф., Пилипів Н.І., Сопка В.В. та інших. Однак, у науковій літературі відсутні дослідження стосовно організації управлінського обліку витрат в умовах застосування новітнього комп'ютерного забезпечення системи бюджетування.

Постановка завдання. Діюча система обліку, яка застосовується для відображення витрат виробничої діяльності нафтопереробних підприємств не спроможна в повній мірі задовольнити потреби менеджменту та

виконати ті завдання, які формуються у системі бюджетування. Тому, для створення необхідного інформаційного забезпечення бюджетування витрат в сучасних умовах, система обліку має бути адекватною новітнім технологіям автоматизованої обробки інформації.

У зв'язку з цим визріває потреба у дослідженні питання організації управлінського обліку витрат при застосуванні програмного забезпечення системи бюджетування діяльності підприємств нафтопереробної галузі з метою розширення можливостей застосування обліково-аналітичної та нормативно-бюджетної інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення ефективності системи бюджетування з метою управління витратами зумовлює виокремлення основних напрямків використання автоматизованих інформаційних систем, зокрема:

- структурування функцій обліку витрат у відповідності до рівнів ієрархії управління;
- застосування комплексних інформаційних систем нового покоління;
- побудову алгоритмів типових процедур обліку витрат;
- побудову алгоритмів типових бюджетних процедур.

При організації управлінського обліку витрат в умовах інформаційного забезпечення системи бюджетування необхідно звернути увагу на те, що використання різних ресурсів унаслідок виробничої діяльності підприємств відбувається за участі усіх основних відділів. Однак, при цьому, відсутній системний підхід щодо раціональності їх використання, що спричиняє зниження рівня персональної відповідальності керівників таких структурних підрозділів. З огляду на це, визріває необхідність в ліквідації тих операцій, які зумовлюють дублювання, формальність та паралельність у відображенні обліку витрат.

Сьогодні на ринку програмного забезпечення існує велика кількість програмних продуктів для автоматизації як облікових операцій, так і окремих елементів системи управління. Проте, постійний розвиток новітніх інформаційних технологій зумовлюють удосконалення процесу автоматизації збору, обробки, групування і передачі інформації та, одночасно з цим, спричиняють функціональну застарілість уже існуючих програмних продуктів.

Швидкий розвиток, також, зумовлюється збільшенням кількості внутрішніх користувачів та глобалізацією процесів управління. Тому, у цьому випадку зниження ризиків виникнення помилок та зростання якісних функціональних і технічних характеристик автоматизованих інформаційних систем має вагоме значення.

Інформаційне забезпечення системи бюджетування в умовах комп'ютеризації обліку слід здійснювати із врахуванням нормативного забезпечення обліку витрат щодо використання різних ресурсів підприємств. Це пояснюється тим, що нормування витрат є основою ресурсного забезпечення господарської діяльності підприємств і відповідно має важливий вплив при реалізації функцій бюджетування через формування можливості проведення порівняльної оцінки результативності діяльності суб'єктів господарювання та виконання бюджетних показників шляхом співставлення фактичних даних із бюджетними (нормативними).

Для нафтопереробних підприємств, які характеризуються капітало-, матеріало- та енергомісткістю, найбільш актуальним питанням є нормування витрат щодо використання матеріальних ресурсів та використання енергії і палива.

Управління витратами у процесі бюджетування із застосуванням нормативного методу буде сприяти своєчасному розрахунку собівартості продукції нафтопереробних підприємств, отриманню оперативної інформації про фактично понесені витрати для порівняння їх з бюджетними (нормативними) показниками, виявлення місця виникнення відхилень та причини, що їх зумовили в межах виокремлених центрів відповідальності.

Застосування сучасних автоматизованих інформаційних систем можуть відігравати роль інструмента організації управлінського обліку витрат за умови, що спектр їх застосування не повинен обмежуватися комп'ютеризацією облікових типових процедур, але і передбачати організацію інформаційних потоків між різними ланками управління для забезпечення їх необхідною оперативною інформацією.

Слід звернути увагу на те, що існуюче програмне забезпечення продукує у собі інформацію стосовно внутрішнього середовища підприємства із врахуванням організаційно-технологічних характеристик процесу виробництва. Однак, в умовах бюджетування для менеджерів нафтопереробних підприємств необхідна, також, інформація про зовнішнє середовище, яка в існуючому інформаційному забезпеченні носить несистемний характер. Це зумовлене відсутністю даних щодо потенційних постачальників нафти, потреб споживачів у нафтопродуктах, інфляційних змін в економіці, ринкових цінових коливань та іншої інформації, яка використовується для формування відповідних бюджетів.

Як наслідок, на нафтопереробних підприємствах ускладнюється процедура формування економічно-обґрунтованих прогнозних розрахунків на відповідний бюджетний період.

Значний вплив на організацію управлінського обліку витрат має вибір відповідного підходу до процесу автоматизації інформаційних систем.

Автор підтримує думку Пилипів Н.І., щодо необхідності використання інформаційних систем, які дають змогу створити єдину базу даних і сприяти ефективній організації управлінського обліку витрат, оскільки відбувається розширення його аналітичних можливостей та посилення контрольної функції обліку [1]. Тобто, підвищення рівня аналітичності та контрольованості показників відбувається за рахунок застосування новітніх автоматизованих інформаційних систем.

Аналіз внутрішніх інформаційних систем нафтопереробних підприємств дозволив виявити проблему, яка пов'язана з тим, що в практичній діяльності відокремлюються операції системи бюджетування (планування, облік, аналіз і контроль за виконанням бюджетних показників тощо) та операції системи обліку щодо калькулювання собівартості продукції. У зв'язку з цим втрачається відповідність принципам системності та

інтегрованості інформаційного забезпечення, в результаті чого система бюджетування перестає бути ефективною управлінською технологією, важливою складовою якої є оптимізація використання ресурсів.

Для вирішення такої ситуації слід звернути увагу на структуризацію управлінської інформації в системі бюджетування, що передбачає визначення фінансової структури та налагодження автоматизованих інформаційних зв'язків в середині підприємства.

Як доречно зазначає Кизенко О.О., для ефективного виконання системою бюджетування своїх функцій необхідним є дотримання трьох базових його елементів (методики, організації, автоматизації). Зокрема, методика формалізується як внутрішня облікова політика підприємства, організація включає розробку системи документообороту і сукупності необхідних регламентуючих документів (положень, регламентів, посадових інструкцій тощо), автоматизація визначає вимоги до програм автоматизації бюджетування щодо їх можливостей забезпечити реєстрацію управлінської інформації в межах обраної облікової політики і документообороту [2, с. 188]. Тобто, саме автоматизація системи бюджетування сприяє належній реалізації методики та організації такого процесу.

Тому, ефективна організація управлінського обліку витрат можлива в умовах програмного забезпечення системи бюджетування і передбачає комплексну комп'ютеризацію облікових робіт процесу господарювання нафтопереробних підприємств.

Слід звернути увагу на той факт, що фінансовий і управлінський облік являються відокремленими ланками інформаційного забезпечення, що пояснюється використанням ними усієї сукупності показників інформаційного середовища підприємства для різних цілей.

На нашу думку, функціональною основою інформаційної системи слід вважати інтегровану облікову систему в частині витрат, покликану забезпечити необхідною інформацією менеджерів різних рівнів управління з метою формування як внутрішньої управлінської, так і регламентованої фінансової звітності.

Зважаючи на це, інформаційна система повинна являти собою комплексну інформаційну модифікацію прикладних рішень стосовно організаційних і техніко-методологічних аспектів, які поширюються на усі процеси діяльності та на усі структурні підрозділи суб'єкта господарювання для вирішення таких завдань:

- налагодження інформаційних зв'язків між структурними підрозділами підприємства;
- забезпечення контрольованості ефективної роботи підрозділів підприємства;
- комп'ютеризація технологічних етапів процесу виробництва продукції відповідно до специфіки галузі;
- формування нормативів витрат та складання бюджетів у розрізі центрів витрат;
- забезпечення належного рівня безпеки і захисту інформації.

Проведений аналіз застосування програмного забезпечення на досліджуваних підприємствах дав можливість виокремити такі два важливі вектори організації управлінського обліку витрат, зокрема:

- інтеграція фінансового та управлінського обліків в системі автоматизованих інформаційних систем;
- обрання програмного продукту для забезпечення системи бюджетування, що дозволить співвідноситись з даними управлінського обліку.

Автоматизація управлінського обліку повинна охоплювати процеси оперативного збору, фіксації, обробки, розподілу, групування та передачі обліково-аналітичної інформації в частині ведення аналітичного обліку витрат та підготовки управлінської звітності. Тому, автором сформовано основні елементи модульної структури автоматизованої інформаційної системи, яка забезпечить належну організацію управлінського обліку витрат у системі бюджетування нафтопереробних підприємств (рис. 1).

Основою для побудови такої моделі виступає специфіка діяльності нафтопереробних підприємств, що включає номенклатуру продукції, технологію виробничого процесу, організаційні особливості діяльності цих установ.

Модульна структура програмного забезпечення повинна включати елементи:

- інформація про підприємство – повинна містити інформацію про назву підприємства, його місце знаходження, посадові особи, організаційну структуру;
- укладені договори, контракти – перелік та умови виконання договорів про постачання сировини, продажу продукції, договори про надання послуг обслуговування виробництва, інші договори;
- номенклатура продукції – перелік та специфікація нафтопродуктів в розрізі видів готової продукції, побічної продукції та напівфабрикатів;
- центри відповідальності – передбачає розроблену фінансову структуру, виділені центри відповідальності, центри витрат тощо;
- нормативи витрат – перелік норм матеріальних витрат, трудових витрат, амортизаційних відрахувань, відходів, втрат, інших норм;
- облік витрат і калькулювання собівартості продукції – включає класифікацію витрат у відповідності до цілей управління, номенклатуру статей витрат, об'єкти обліку витрат, складання калькуляцій (нормативної, фактичної);
- робочий план рахунків управлінського обліку – передбачає розроблений спеціально для окремого підприємства план рахунків з метою обліку витрат виробництва з урахуванням специфіки діяльності досліджуваних підприємств, що зумовлює аналітику по рахункам 23 «Виробництво», 24 «Брак у виробництві», 25 «Напівфабрикати», 26 «Готова продукція», 91 «Загальновиробничі витрати»; та структуру інших рахунків;
- матеріальні потоки – наявність необхідних матеріалів в асортименті для безперебійного забезпечення виробництва, що допомагає моніторити ситуації про мінімальні залишки сировини і матеріалів та запобігає виникненню простой;

- грошові потоки – розробка платіжного календаря на основі укладених договорів, умов їх виконання, фактичних і планових подій, що забезпечує попередній сигнальний контроль за рухом грошових коштів;
- бюджети – розроблені форми бюджетів, порядок їх консолідації, затвердження, виконання;
- звітність – внутрішня управлінська звітність, звіти про виконання бюджетів, графік документообігу.

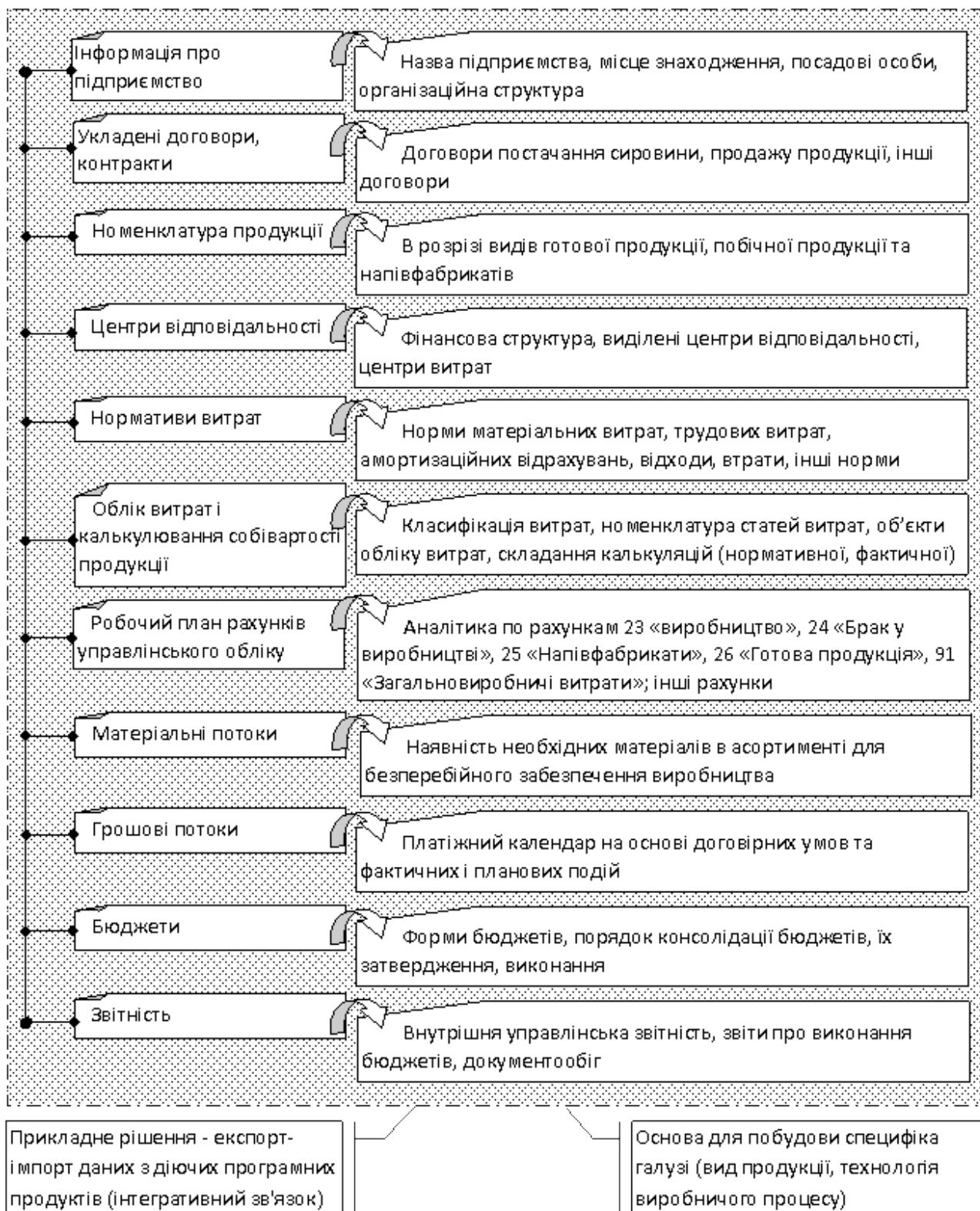

Рис. 1. Модульна структура організації управлінського обліку витрат в умовах програмного забезпечення системи бюджетування нафтопереробних підприємств

Джерело: власна розробка.

Зв'язок з діючою автоматизованою інформаційною системою обліку має забезпечувати прикладне рішення щодо інтегративного зв'язку – експорт-імпорт даних з діючих програмних продуктів.

Вивчення програмних продуктів щодо автоматизації обліку дав змогу виокремити чотири їхні групи:

- міні-бухгалтерії – програми автоматизації стандартних бухгалтерських задач, які застосовуються в основному на малих підприємствах, де для ведення обліку достатньо одного, двох працівників

(«ИнфоБухгалтер», «Инфин-Бухгалтерия», «Турбо-Бухгалтер», «Парус 4.x», «Парус-Предприятие», «1С:Бухгалтерия» та інші);

- комплексні системи бухгалтерського обліку – це набір функціональних автоматизованих робочих місць, що працюють на централізовано збереженій базі даних у мережі, мають галузеву орієнтацію (торгівля, виробництво, бюджетна сфера) та призначені для середніх і великих підприємств (розробки фірм «Інтелект-Сервіс» (БЭСТ-4, БЭСТ Рго), «Компас» («Компас Гігант»), Ай-Ти (комплекс програмних продуктів «БОС») тощо);

- інтегровані системи й бухгалтерські комплекси, які формують інформацію, на базі якої можна одночасно вирішувати задачі як традиційного бухгалтерського, так і управлінського обліку та застосовуються на підприємствах малого і середнього бізнесу, де для ведення обліку достатньо від двох до десяти чоловік («БЭСТ», «АВАСУС», «Парус», «1С: Предприятие», «Инфософт» тощо);

- корпоративні інформаційні системи, під якими розуміють автоматизовані системи управління великими підприємствами, що мають складну організаційно-виробничу структуру й дають можливість вирішувати завдання як фінансового, управлінського обліку, так і планування, контролю, аналізу, кадрів, автоматизованих системи управління технологічними процесами, мережових і телекомунікаційних комплексів передачі інформації, Internet-технології з метою забезпечення менеджерів підприємств комплексною й достатньою інформацією для прийняття рішень («R/3», «SAP», «Галактика», «Navision Attain», «Ахарт», «Platinum», «SQL», «Scala») [1; 3, с. 32].

Однак, існуючі автоматизовані системи обліку і контролю витрат потребують інтеграції різних видів обліку і системи бюджетування та адаптації їх до специфіки нафтопереробної галузі. З огляду на це автором проведений аналіз новітніх автоматизованих інформаційних систем.

Сьогодні на ринку програмного забезпечення спостерігається тенденція до збільшення застосування комплексних автоматизованих інформаційних систем для управління підприємством, так званих «ERP-систем».

ERP – це організаційна стратегія інтеграції виробництва і операцій, управління трудовими ресурсами, фінансового менеджменту та управління активами, орієнтована на безперервне балансування та оптимізацію ресурсів підприємства за допомогою спеціалізованого інтегрованого пакету прикладного програмного забезпечення, що забезпечує загальну модель даних і процесів для усіх сфер діяльності [4].

Однак, впровадження і підтримка таких великих систем вимагають від користувача значних витрат (на придбання ліцензій; модернізацію комп'ютерного і комунікаційного устаткування; на інтеграцію модулів; кваліфікованих фахівців; навчання користувачів та ін.).

В інтегрованих бюджетних ERP-модулях планування відбувається в основному не від цілей, а від плану продажів. У них закладається, як розподіляти наявні обмежені ресурси, щоб виконати такий план продажів найбільш ефективно, виявляючи резерви, досягаючи економії і т. д. На відміну від спеціалізованих систем бюджетування тут використовується детальна номенклатура бюджетних аналітик. При цьому, для модулів бюджетування важлива інтеграція з корпоративною обліковою системою. Оскільки, при складанні бюджетів з відповідним рівнем аналітичності, контроль за його виконанням необхідно здійснювати із таким самим рівнем деталізованості. Тому, управлінський облік по бюджетним аналітикам повинен бути чітко організований [5].

ERP-системи включають готові спеціалізовані модулі і розширення для різних галузей (у тому числі для: машинобудівних і обробних виробництв, підприємств добувної промисловості, роздрібної торгівлі, дистрибуції, банків, фінансових організацій і страхових компаній, підприємств електрозв'язку, енергетики, організацій сектору державного управління, сфери освіти, медицини та інших галузей).

Модульний принцип організації дозволяє впроваджувати ERP-системи поетапно, застосовуючи один або кілька функціональних модулів на кожному етапі, а також, вибирати тільки ті конфігурації, які актуальні для організації. Розбивка по модулям і їхнє угруповання різна, але у більшості основних постачальників, з метою ефективного управління підприємством, виділяються такі групи модулів [5] як: фінанси (включає бухгалтерський облік, управління ліквідністю, управління грошовими потоками, фінансовий контроль тощо); персонал (кадровий облік, розрахунок продуктивності трудових ресурсів; нарахування заробітної плати тощо); операції (управління взаєминами з постачальниками, управління специфікаціями, технічним обслуговуванням і ремонтами устаткування, ціноутворенням тощо).

На українському ринку станом на 2010 рік відзначається наступний розподіл ринкових часток в розрізі програмного забезпечення: SAP – 43,4%, НВП «Інформаційні технології» – 15,7%, 1С – 13,9%, Oracle – 11,7%, Microsoft – 6,1%, решта – 9,2% (рис. 2) [6].

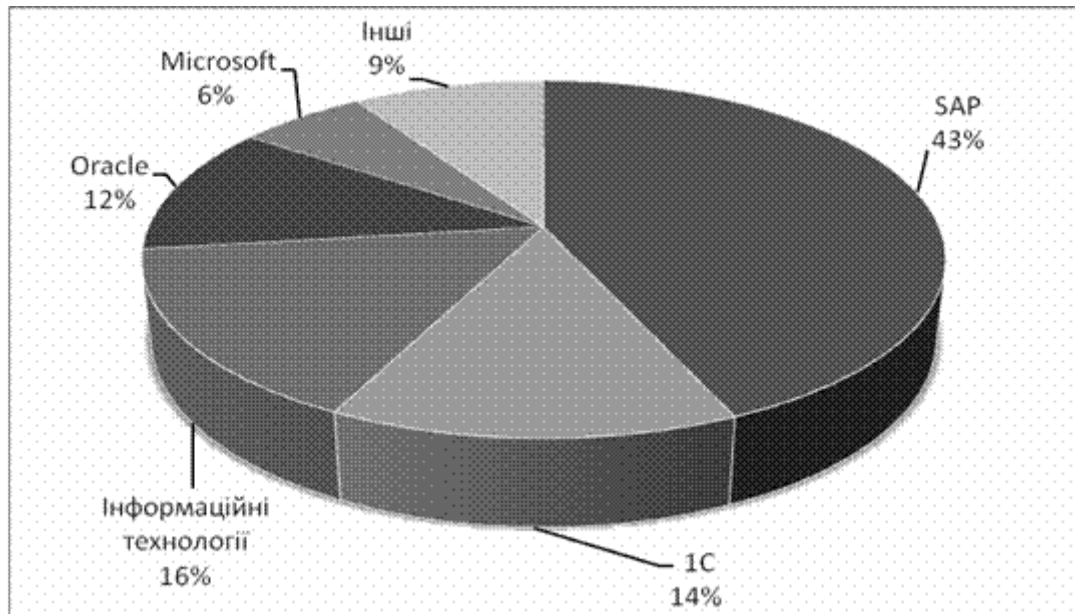

Рис. 2. Питома вага виробників програмного забезпечення на українському ринку

Джерело: складено на основі [6]

Основною відмінністю SAP від інших систем є галузева пристосованість цього програмного продукту, що включає такі з них, як: аерокосмічна й обробна промисловість; автомобільна промисловість; банківський бізнес; високі технології та електроніка; вища освіта та наукові дослідження; гірничовидобувна промисловість; державний сектор; залізнична галузь; охорона здоров'я; логістичні послуги; машинобудування; нафтова та газова промисловість; оборона та національна безпека; обробна промисловість; гуртова торгівля; галузь зв'язку; проектування та будівництво; виробництво товарів суспільного вжитку; професійні послуги; роздрібна торгівля; засоби масової інформації; страховий бізнес; послуги поштового зв'язку; фармацевтика та біотехнології; хімічна промисловість; енергетика та сфера житлово-комунального господарства [7, с. 321].

Склад функціональних модулів програми наступний:

- модуль фінансової бухгалтерії, як інструмент ведення бухгалтерії дебіторів, кредиторів, обліку основних та фінансових засобів, касових і банківських операцій, податкового обліку й ведення фінансової звітності;
- модуль контролінгу, як інструмент управління непрямыми витратами, ведення реєстра матеріалів, обліку виробничих замовлень, розрахунку планової та фактичної собівартості продукції;
- модуль управління матеріальними потоками, як інструменту управління запасами, закупівлями, планування потреби в матеріалах та здійснення контролю рахунків;
- модуль управління продажами й розповсюдженням товарів, як інструмент управління асортиментами продукції, розрахунком цін, роботою із замовленнями, здійснення транспортного планування й оптимізації, керування відвантаженням товарів;
- модуль управління персоналом, як інструмент ведення організаційного менеджменту, адміністрування персоналу, керування тимчасовими даними співробітників та набором персоналу [7, с. 322-323].

У свою чергу, Oracle Financial Analyzer система, що займає двояке місце на ринку засобів автоматизації бюджетування. З одного боку, це спеціалізована автоматизована система бюджетування, яка може бути використана як окремий програмний продукт. Але з іншого – при інтеграції в рамках єдиної інформаційної системи цей модуль виконує функцію оперативного контролю і проводить план-факторний аналіз відхилень, який робиться на рівні системи бюджетування. У цьому випадку технологія сховища даних дозволяє використовувати переваги як ERP-системи, так і спеціалізованого програмного продукту [5].

На відміну від вітчизняних програмних продуктів, SAP і Oracle розраховані на роботу в умовах стабільних ринкових умов та законодавства. Така ситуація, надає переваги українським та російським виробникам, які адаптовані до умов функціонування вітчизняних підприємств. Серед них можна виділити «ІС», «Парус», «Галактика», НПП «Інформаційні технології, ТОВ «Інтелект-Сервіс».

Зокрема, система програм «ІС: Підприємство 8» призначена для вирішення широкого спектру завдань автоматизації управління та обліку і дозволяє побудувати індивідуальну інформаційну систему, що враховує завдання та особливості кожного підприємства.

На платформі «ІС: Підприємство 8» розроблені багато прикладних рішень серед яких можна виділити «ІС: Управління виробничим підприємством 8», що є комплексним прикладним рішенням, що охоплює основні контури управління і обліку на виробничому підприємстві. Таке прикладне рішення дозволяє організувати інформаційну систему, що відповідає корпоративним і міжнародним стандартам. Модулі цього продукту наступні:

1. Управління виробництвом, у тому числі:
 - планування виробництва;

- управління витратами і розрахунок собівартості;
 - управління даними про виробу.
2. Управління основними засобами та планування ремонтів.
 3. Управління фінансами, в тому числі:
 - бюджетування;
 - управління грошовими коштами;
 - управління взаєморозрахунками;
 - бухгалтерський і податковий облік;
 - облік за МСФЗ;
 - формування консолідованої звітності.
 4. Управління складом (запасами).
 5. Управління продажами.
 6. Управління закупівлями.
 7. Управління відносинами з покупцями і постачальниками.
 8. Управління персоналом, включаючи розрахунок заробітної плати.
 9. Моніторинг і аналіз показників діяльності підприємства [8].

Застосування програмного продукту «1С: Управління виробничим підприємством 8» сприяє створенню єдиного інформаційного простору для відображення фінансово-господарської діяльності підприємства, холдингу або мережевої структури, дозволяючи вести наскрізний облік по всім структурним одиницям. При цьому, чітко розмежовується доступ до збережених відомостей, а також, можливості тих або інших дій залежно від статусу працівників [8].

Переваги та недоліки 1С, Oracle та SAP наведено в таблиці 1.

Облік витрат виробничої діяльності підприємств можна розподілити на три процеси:

- 1) облік і накопичення протягом місяця всіх виробничих витрат (як прямих, так і непрямих);
- 2) облік випуску продукції (напівфабрикатів, виробничих послуг) протягом місяця;
- 3) розрахунок фактичної собівартості випущеної продукції та інші регламентні процедури наприкінці місяця.

Таблиця 1. Переваги та недоліки 1С, Oracle та SAP

Програмний продукт	Переваги	Недоліки
1С	<ul style="list-style-type: none"> - наявність готових налаштувань; - одержання потрібної документації за допомогою типових форм з мінімальними затратами часу; - відсутність потреби у високій кваліфікації спеціалістів при використанні; - має у своєму складі модуль для експорту-імпорту даних; - єдина технологічна платформа, що забезпечує стандартизацію розробки, забезпечення масштабованості та швидкого впровадження сучасних технологій у всіх прикладних рішеннях; - дозволяє мінімізувати зусилля по зміні системи автоматизації та її подальшого супроводження. 	<ul style="list-style-type: none"> - неможливість ведення обліку в динаміці. - відносно не найвища швидкість проведення обрахунків; - галузева обмеженість у застосуванні; - «платформа 1С» часто потребує додаткового налаштування, дописування і доопрацювання відповідно до вимог підприємства, при цьому виникають додаткові витрати; - налаштування, впровадження і запуск повинні здійснюватись кваліфікованим 1С програмістом; - складний процес оновлення; - низька безпека і захищеність інформації.
Oracle	<ul style="list-style-type: none"> - стандартизована багаторівнева архітектура; - тісна інтеграція з реляційними, багатовимірними, XML-та іншими структурами; - можливості створення і публікації звітності різних форматів; - швидкий переходу від впровадження до використання; - федеративний доступ до даних. 	<ul style="list-style-type: none"> - незручний інтерфейс в інструментах адміністрування; - система підказок обмежена і громіздка; - галузева обмеженість; - відставання від спеціалізованих постачальників у сфері інновацій (інтеграція з офісом).
SAP	<ul style="list-style-type: none"> - багатофункціональність; - орієнтована на різні галузі (близько 25); - можливість застосування галузевих рішень і впровадження окремими модулями відповідно до темпів розвитку компанії; - престижність і поліпшення іміджу підприємства; - підвищення ефективності управлінських і виробничих процесів; високий ступінь захищеності інформації. 	<ul style="list-style-type: none"> - висока вартість проекту; - тривалий процес впровадження; - можливість застосування великими підприємствами; - потреба у кваліфікованих спеціалістах для її впровадження і подальшого користування.

Джерело: складено на основі [5, 7, 8, 9, 10]

Саме поєднання цих процесів дозволяє застосовувати ІС для автоматизації інформаційних систем нафтопереробних підприємств.

До особливих завдань автоматизації управлінського обліку витрат в умовах бюджетування, які ставляться нафтопереробною галуззю можна віднести:

ї оперативне відображення в обліку оприбуткування на склад продукції і напівфабрикатів;
ї визначення способу розрахунку собівартості випуску протягом місяця (до визначення фактичної собівартості).

Крім того, взаємоузгодженість фінансового та управлінського обліків в умовах бюджетування уможливується саме з допомогою ІС, що передбачає використання механізмів ведення різних видів обліку.

Висновки. Таким чином, організація управлінського обліку витрат за умов застосування програмного забезпечення системи бюджетування на нафтопереробних підприємствах та її інтегрований зв'язок із інформаційною системою фінансового обліку дає можливість управлінцям проводити постійний контроль за бюджетними показниками, здійснювати аналіз рівня виконання бюджетів та причин виявлених відхилень через отримання внутрішньої звітності в оперативному режимі автоматизованої обробки даних.

Список використаних джерел

1. Пилипів Н. І. Особливості організації внутрішньогосподарського обліку затрат підприємств нафтогазового комплексу в умовах застосування інформаційних систем [Електронний ресурс] / Н. І. Пилипів // Актуальні проблеми розвитку економіки. – 2010. – № 6. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2010_6_1/15.pdf. (07.11.2012). – Назва з екрану.

2. Кизенко О. О. Впровадження системи бюджетування в інформаційне середовище управлінського обліку підприємства / О. О. Кизенко // Економічний простір. – 2008. – №11. – С. 185-191.

3. Терещенко Л. О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. / Л. О. Терещенко, І. І. Матієнко-Зубенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 187 с.

4. Enterprise Resource Planning (ERP) [Електронний ресурс] // IT Glossary. Defining the it industry : [сайт] / Gartner. – Режим доступу : <http://www.gartner.com/it-glossary/enterprise-resource-planning-erp/>. (07.11.2012). – Назва з екрану.

5. Смотров О. Системи бюджетування: класифікація і вибір [Електронний ресурс] / О. Смотров // Журнал «Бухгалтер і комп'ютер». – Режим доступу : <http://alls.in.ua/12536-sistemi-byudzhetuвання-klasifikaciya-i-vibir.html>. (10.11.2012). – Назва з екрану.

6. ERP-ринок очима ветерана [Електронний ресурс] // ИТ-Бизнес : [сайт] / PCWeek Корпоративные информационные технологии и решения. – Режим доступу : <http://www.pcweek.ua/themes/detail.php?ID=135600>. (26.10.2012). – Назва з екрану.

7. Щипанова О. В. Досвід упровадження системи управлінського обліку на українських підприємствах на сучасному етапі / О. В. Щипанова, А. В. Галенко // Економічний простір. – 2011. – № 48/2. – С. 317-325.

8. ІС: Управление производственным предприятием 8 [Електронний ресурс] // Продукты : [сайт] / ЧП «МИКСТ». – Режим доступу : <http://mikst.com.ua/1cv8/enterprise/>. (16.11.2012). – Назва з екрану.

9. Резниченко Н. Тихою САПою [Електронний ресурс] / Н. Резниченко // Контракты. – 2006. – №1. – Режим доступу : <http://archive.kontrakty.ua/gc/2006/1/25-tikhoji-sapojj.html?lang=ua>. (16.11.2012). – Назва з екрану.

10. Причепя Г. В. Порівняння можливостей комп'ютерних програм «ІС: БУХГАЛТЕРИЯ 7.7» та «Фінанси без проблем» [Електронний ресурс] / Г. В. Причепя // Сучасні інформаційні технології/3. Програмне забезпечення. – Режим доступу

: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Informatica/62985.doc.htm. (16.11.2012). – Назва з екрану.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2012р.